

Na globalnom nivou oko 15 odsto električne energije dobija se iz nuklearne energije. Trećina svih nuklearnih elektrana nalazi se u Evropi dok se 60 novih reaktora gradi. U našem regionu takođe se razvijaju nuklearne elektrane i Srbija je okružena sa desetak nuklearnih reaktora. Za sada znamo i to da će Slovenija i Hrvatska graditi novi reaktor za svoju nuklearnu elektranu Krško. Da li je Srbija bezbedna i da li je spremna da reaguje u slučaju akcidenta u okruženju? Znamo li kako Srbija odlaže radioaktivni otpad?

Iako je posle katastrofe u Fukušimi većina zemalja najavljivala da će odustati od nuklearne energije, to se nije desilo. Svet ne odustaje od nuklearne energije. Đorđe Lazarević iz Sektora za razvoj i primenu nuklearnih tehnologija je, gostujući u Jutarnjem programu RTS-a, istakao da teško da će čovečanstvo moći u budućnosti bez nuklearne energije, ali da su problem nesrećni događaji u prošlosti.

Nuklearke se projektuju da mogu da izdrže najjači zemljotres, udar aviona, cunami. Na pitanje koliko smo bezbedni, Lazarević kaže da su nakon poslednjeg velikog akcidenta u Fukušimi doneti postfukušimski zahtevi i da današnje nuklearke ne mogu da se grade, a da ne zadovoljavaju sve te zahteve.

“Vrlo smo bezbedni zbog tih postfukušimskih zahteva. Reaktor da bi uopšte mogao da se gradi mora da izdrži 72 sata bez snabdevanja električnom energijom spolja, da se odvodi toplota sa reaktora koji je već u funkciji. Uostalom, postoje i aktivni i pasivni sistemi za odvođenje te toplote dok se ne prikačimo na spoljno napajanje električnom energijom. Minimum kod današnjih elektrana je da bude četiri ta sistema, od kojih su dva na isti način zaštićeni kao i sama nuklearna elektranu od udarnih talasa, udara aviona, zemljotresa, cunamija i slično”, objašnjava Lazarević.

U Srbiji i dalje važi moratorijum na izgradnju nuklearnih elektrana, ali smo okruženi nuklearkama. Čak deset reaktora je na udaljenosti od 400 kilometara. Nuklearke imaju Rumunija, Bugarska, Hrvatska, Mađarska. Sve grade ili pripremaju gradnju novih blokova. Na nepunih 70 kilometara, Mađarska gradi novi reaktor u Pakšu.

Lazarević kaže da na nivou EU postoji međugranični koncept koji zahteva da je zemlja koja se opredeli da gradi nuklearno postrojenje u obavezi da uradi sigurnosne analize i zbog svog stanovništva, ali i da te studije uticaja i sigurnosti uputi svim zemljama u Evropi, a najpre svojim komšijama.

“Mi smo kroz tu međugraničnu saradnju dobili studiju uticaja na okolinu i stanovništvo nova dva bloka nuklearne elektrane koja se gradi u Pakšu i koja će zameniti postojeća četiri u doglednoj budućnosti”, dodao je Lazarević.

Mogu li komšije da zaustave izgradnju nuklearke

Hrvatska i Slovenija su početkom avgusta najavile da će graditi novi blok u Krškom, a

Austrija se već protivi. Na pitanje mogu li susedi da zaustave gradnju takvih objekta, Lazarević kaže da je to teško i da nema takve situacije u praksi.

“Zemlja kada se opredeli za taj izvor energije u obavezi je da uradi sve moguće analize sigurnosti, a susedi mogu da ukažu i zahtevaju dodatne analize, ali mehanizam da zaustave izgradnju nemamo u praksi. Kočenja može da bude, ali do sada nije bilo iskustava s tim da je neka zemlja iz susedstva uspela da zastavi izgradnju nuklearne elektrane”, objasnio je Lazarević.

U slučaju da se u nekoj od susednih zemalja desi nuklearni akcident, Lazarević kaže da smo spremni da reagujemo.

“Periodično se održavaju, na tri godine, vežbe odgovora zemlje na nuklearni akcident u svetu. Tako smo imali 2017. godine simulirani akcident na elektrani u Mađarskoj gde je simuliran potpuno gubitak snabdevanja električnom energijom sistema za odvođenje toplote i tu smo pokazali da bismo na adekvatan način procenili i utvrdili šta je ono što bi od radioaktivnih elemenata moglo da krene ka našoj zemlji i imali opremu da to utvrdimo i da na odgovarajući način odgovorimo i zaštitimo okolinu i stanovništvo”, dodao je Lazarević. Nemačka je imala 17 nuklearki i ugasila je polovinu posle katastrofe u Fukušimi. Taj proces ide sporo, a postavlja se pitanje i koliko se bezbedne zatvorene nuklearke. Lazarević kaže da jesu bezbedne, jer se radi o zemljama koje su ovladale nuklearnim tehnologijama.

“Kada se reaktor ugasi potpuno, nuklearna elektrana se i dalje nadzire, jer se prelazi u proces njene dekomisije i potpune razgradnje. Nemačka to radi vrlo profesionalno, radi se o vrlo organizovanoj i razvijenoj zemlji i ne postoji opasnost dok god se na takav način vodi računa”, zaključuje Lazarević.

Izvor: rts.rs